

Ἄγγλια ἢ στή Ρωσία ἢ ὅπου ἄλλου. Ἄλλα καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ σοσιαλισμοῦ στὰ διάφορα ἔθνη εἶναι διαφορετικά. Ἐχουμε βέβαια κάτι τι κοινὸ οἱ σοσιαλιστὲς σ' ὅλα τὰ ἔθνη—τὸν πόθο νὰ καλλιτερίψουν τὴν τύχη τους, δηλαδὴ νὰ ξεκουράζονται ὅσο μπορούν περισσότερο, —ἀλλὰ δὲν παρατηρεῖται πὼς ἔχουν καὶ διαφορὲς, καὶ ὅτι οἱ διαφορὲς αὐτὲς βγαίνουν ἀπὸ τὴν διαφορὰ τῶν χαρακτήρων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ καθὲς ἔθνους; Εἶναι δυνατό τὸ συγκαιρινὸ αἶσθημα τῶν λαῶν γιὰ τὰ σοσιαλιστικὰ ἰδανικά. Μὰ εἶναι ἐπίσης δυνατό καὶ τὸ αἶσθημα, ὅχι τοῦ πατριωτισμοῦ, ἀλλὰ τῆς δικαιοσύνης πού ὑπάρχει ἀναμεταξύ Γάλλους, Ἄγγλους, Γερμανοὺς κτλ. Ἡ διαφορὰ φτάνει ὡς τὸν πόλεμο ἀναμεταξύ τῶν ἔθνων—γιὰ τὴν ἐπικράτησιν. Ἡ κληρονομικότητα εἶναι τρισμέγιστη δύναμις. Ἄν μὲ τὸν καιρὸ σβυστοῦνε οἱ διαφορὲς, — ἂν οἱ συγκοινωνίες γίνουν τόσο γρήγορες καὶ τέλειες πού νὰ μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος σήμερον νὰ γεννιέται στὸ Τουμπουκτού, καὶ αὔριον νὰ βρίσκεται στὸ βόρειο πόλο, μεθ' αὐτὸν στὴ Νέα Ἰόρκη καὶ τὴν ἄλλη μέρα στὴν Τεχεράνη—ἂν οἱ ἐπιγεμίες μεταξύ τῶν ἀνθρώπων τῶν τωρινῶν ἔθνων γίνουν συχνότερες—ἂν καταργήσουμε τὰ κλίματα γινόμενοι νομάδες, ὅπως μπορεῖ ἴσως μιὰ μέρα νὰ συμβῇ—τότε βέβαια ἔστερα ἀπὸ αἰῶνες θὰ καταστήσουμε κοσμοπολίτες, τότε βέβαια καὶ ἡ κληρονομικότητα θὰ ἀρχίσει νὰ γίνεται κοινὴ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δὲ θὰ ὑπάρχουν χωριστὲς κληρονομικότητες, καὶ χωριστὰ ἰσοπέδως ἔθνη, ἀλλὰ μιὰ κληρονομικότητα καὶ ἓνα ἔθνος—ἡ ἀνθρωπότης.

Ὅμως πάντα θὰ ὑπάρχουν μάζες ἀνθρώπων πού θὰ ξεχωρίζονται: μὲ σύνορα ἀναμεταξύ τους, καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς καθὲς μάζας θὰ τοὺς συνδέουν κάποια συμφέροντα κοινά. Δὲ θὰ εἶναι ἔθνη, μὰ θὰ εἶναι μάζες. Μονάχα οἱ λέξεις ἀλλάζουν!

Καὶ ἡ Ἀνάγκη, ἡ Μοῖρα ἢ ἡ πικροταϊνὴ, θὰ ὀρίζεται αἰώνια καὶ θὰ κυβερνᾷ τοὺς ἀνθρώπους.

26 τοῦ Ἀπριλίου.

ΙΔΑΣ

ἢ Ἀνθρωποῖδας πίθηκος (1)

1) Τὸ παρατσούκλι αὐτὸ δικαιολογεῖται ἀπὸ τὸν τρόπο πού μὲ χαρακτηριστικῶς, μὲ καλοσύνη ὁ κ. Σκληρός. Δηλαδὴ «Κοινὸς ἄνθρωπος πού δὲν ἔλασε ἀκόμη τὸ φυσικὸ του ἐγωϊσμὸ καὶ τὴ φυσικὴ του ἐπιβιωτικὴ σκληρότητα». Ἐνῶ «Ἐυγενὴς πολιτισμένος ἄνθρωπος εἶναι κείνος πού θέλει συνειδητὰ νὰ ὑποδοθῆσιν τὸ ἐξανθρωπιστικὸ ἔργο τῆς ἐξέλιξης!»—Καὶ ποῖος τὴ γνωρίζει τὴν κ. Ἐξέλιξιν; Δὲν ξέρω. Ἐγὼ ὅμως δὲν τὴ γνωρίζω.

στόλο πού σκάρωσε, καὶ μὲ τὴν πρεσβεία ποῦστελε στὸν Ἀρχιδούκα Κωνσταντῖνο, μ' ἐντολὴ νὰ τὸν ὀνοματίσῃ Ἑλληνικὴ Αὐτοκράτορα. Ἐστειλε κ' ἡ Αὐτοκράτορισα χρήματα καὶ ἔργα γιὰ νὰ γίνουνε οἱ χρειάζομενες ἐτοιμασεῖς. Ἀξάφνα ὅμως, αἰτία τὸ Πολωνικὸ ζήτημα πάλι, ὑπογράφεται ἡ Εἰρήνη τοῦ Γρασίου, καὶ στέλνει διαταγὰς ἡ Αἰκατερίνα νὰ μὴν κουνήσουνε ἀκόμα οἱ δικοί μας, παρὰ νὰ προσμένουνε! Τοῦ κάκου ἡ Πρεσβεία πού εἶχε σταλθῆ στὴν Πετρούπολη παραστάειναι καὶ πρότεινε τραγὰ καὶ μεγαλόβουλα ἔργα—σωστὰ ἀκουσθὲναι μὲ τὰ κλήματα. «Ὅχι λιγότερες ἀπὸ τριακόσες χιλιάδες ἔτοιμες νὰ χυμίζουνε στὴν Πόλη στόνομα τοῦ νέου τοῦ Κωνσταντίνου. Ἐμείναν κ' αὐτὰ ὄνειρα, σὰν τὰ ὄνειρα τῆς Αὐτοκρατορίας.

Ὅς τόσο ἓνα πρᾶμα δὲν ἔβρινε ὄνειρο, παρὰ ἔγινε ἀλήθεια, κ' ἔδωσε κάποια νεύρα στὸν ἔθνικὸ χαρακτήρα, ἡ ἀπόραχη τοῦ Κατζώνη καὶ τῶν δικῶν του νὰ σπρώξουνε τὸ κίνημα καὶ δίχως ρούσικη βοήθεια, τουλάχιστο λίγον καιρὸ. Κ' ἔτσι ἀπλωσε ὁ Κατζώνης τὴ φωτιὰ γιὰ λογαριασμὸν του, πρᾶμα πού δὲν εἶχε γίνεῖ ἄλλοτε μὲ σκοπὸ ἀληθινὰ ἔθνικόν, καὶ μόλις μισοξαναγίνε ἀργότερα, στὸν Ἱερὸν δηλαδὴ τὸν Ἀγῶνα, πού ὅσο κ' ἂν ἀρχίσει δίχως βοή-

ΚΕΝΑ ΦΙΛΑΜΑΤΑ

«Ἔστι καὶ ἐν κενεοῖσι φιλάμασιν ἀδεία τέρφως»
ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ

Χείλια πού δὲ φιλήθησαν, τώρα γλυκοφιλοῦνται μὲ γράμματα κ' εἰν' τὰ φιλιὰ γλυκὰ καὶ μυρωμένα· μιὰ καὶ δοθοῦν τέτλια φιλιὰ ποτὲ δὲ λημονιοῦνται γιὰς εἶναι μὲ τὸ ἀθάνατο νερὸ μουσικοπλημένα.

Μακριὰ κ' ἂν εἶσαι, πλάι μου σ' ἀσιάνουμαι, ὦ Καλή μου, καὶ πλέκω σου μὲ λούλουδα μαγιάτικα στεφάνια καὶ τὰ φιλιὰ καὶ ξέρε το, σὰ κώθεις τὸ φιλιὸν μου, ψυχὴ φιλιέται μὲ ψυχὴ κ' εἰν' τὰ φιλιὰ οὐράνια.

Λευκάδα

ΑΛΚΑΙΟΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

Μὲ χαρὰ μας μάθαμε τὴν περασμένη βδομάδα πὼς τὸ Βασιλικὸ θέατρο ἔκλεισε τὶς πόρτες του γιὰ καλὰ πιά. Καὶ ἡ δικὴ μας χαρὰ, πιστεύουμε, θὰ βρῆκε ἀντίκλιον σ' ὅσους ἀληθινὰ ἀγαπᾶνε τὸ Ρωμαϊκὸ θέατρο.

Ὅταν ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια ἀνοιξε, μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ συντελοῦσε στὴν προκοπὴ τῆς Τέχνης στὸν τόπο μας, ἐκείνοι πού προφύταψαν τὴν ἀλήθειαν εἶταν, ὅπως πάντοτε, ἀπὸ τὸ στενὸ φιλολογικὸ κύκλον πού ἡ ἔθνικὴ συνείδησις ἀσυσσωμῆσθε κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Μιστριώτη καὶ τῆς Δημοσιογραφίας τὴν καταδικάζει, μόνος καὶ μόνος ἴσως ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ κύκλος ἀντιπροσωπεύει ἀκόμα αὐτὴ τὴν Ἑθνικὴ συνείδησις. Ἡ τοτινὴ διεύθυνσις τοῦ θεάτρου—ἡ ἴδια διεύθυνσις πού παραστᾶθηκε καὶ στὴ νεκρικὴ του ἀκολουθίᾳ—θεωρήθηκε ἀκατάλληλη, πιτωδρομικὴ, κούφια γιὰ ἓνα τέτοιο ἔργο. Καὶ τὸ ἔργο εἶταν δημιουργία θεάτρου στὴν Ἑλλάδα. Δημιουργία πού χρειάζονταν μάτια, στήθος, νοῦ, καρδιά, ζωὴ, συνταριασμένα μὲ δύναμιν καὶ μὲ γενναϊότητα πού νὰ παλαίψῃ, νὰ σπᾶσῃ, νὰ μαζέψῃ, νὰ ταχτοποιήσῃ, νὰ χτίσῃ. . . . Τὰ πρᾶματα ἔδωσαν τὸ δικίον σὲ κείνη τὴν προσητεία.

Οἱ λαοφροὶ ἄθρωποι ὅμως πού ἔτυχε μὲ τὸν Τύπο νὰ διευθύνουν τὴν κοινὴ Γνώμιν, τόνισαν ὕμνους στὴν ἀψηλὴ Βασιλικὴ προστασία, πού τὴ θεωροῦσαν ἀρκετὴ ἐγγύθησιν γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ καὶ

θεία, ἐγκαινιάσθηκε ὅμως μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς, ἐπειδὴ ἡ ἴδια τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας μὲ τὸν ἀθώρητο τὸν Ἀρχηγόν, τὴν ἄλλο εἶταν παρὰ γέννημα τέτλιας ἐλπίδας; Ὅνειρον πού κατὰ δυστυχίαν μὴς ἀλήθειαν στὸ τέλος, καὶ μὴς κουτσούρεψε ἀντίς νὰ μὴς μαγαλώσῃ.

§ 3

Λάμπρος Κατζώνης.

Ὁ Λάμπρος Κατζώνης στάθηκε τόσο μᾶλλον ἔξοχος στὴν ἱστορίαν μας, ὅσο εἶτανε στὸ χέρι του νὰ δείξῃ κ' αὐτὸς τὸν κοινὸν χαρακτήρα, ὄντας μάλιστα ὑποταχτικὸς τῆς Ρουσίας, ὅπως προτίμησε νὰ φανῇ μὲ δικὴ του θέλησιν ἄντρας. Εἶχε πράξει ἀξιοματικῶς καὶ στὸν Ὀρλόφικον πόλεμον καὶ σ' ἄλλους Ρουσικοὺς πολέμους κατόπι. Ἀπὸ τὴν Ρουσίαν λοιπὸν πρόβαλε ὅταν κατέβηκε στὸ Τριέστι, πῆρε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου πού προκναφέραμε, καὶ τραβήξῃ κατὰ τὰ νερά μας. Τὰ μεγάλα κατορθώματα πού τοῦ ἀποδίδονται μέσα στὰ δύο χρόνια πού ἀκολοῦθησαν, 1788 καὶ 1789, τὶς ἀπανωτὲς ἐκεῖνες θαλασσονικές πού ἀκούμε, σὰ νὰ τὶς θεωροῦνε ὑ-

ἀποδείχτηκαν ἄλλη μιὰ φορὰ ἀνιστόρητοι καὶ ἀμειλίγητοι. Σ' αὐτὸ βέβαια δὲ θὰ εἴμαστε μίς κείνοι πού θὰ τοὺς διδάξουμε. Θὰ ποῦμε μονάχα πὼς ἡ αὐλικὴ κλίκα ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς μούχλας καὶ τῆς ρουτίνας διάλεξε τὸ ἀνώτερον προσωπικὸν τοῦ θεάτρου, μὰ πὼς καὶ στὰ ἔργα πού ἀνέβασε στὴ σκηνὴν τοῦ ἀφῆσε τέλειαν ἀποκλεισμένη τὴν πηγὴν πού θὰ μπορούσε νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ βρῇ ἂν ὄχι ἀριστουργήματα, καλὰ ὅμως Ἑλληνικὰ ἔργα, ἀξία γιὰ τὸ ἔθνος περισσότερο ἀπὸ ὅσα ἀνέβασε ἴσα μὲ τὴν ὥρην.

*

Ὁ κ. Βλάχος κατάλαβε τότε τὴν ἀποτυχίαν του καὶ παρατήθηκε. Τότε διαδέχτηκε ὁ κ. Στεφάνου μὲ τὴν νεώτερον, μὰ δημοσιογραφικὴν ἀντίληψιν τοῦ θεάτρου, καὶ μὲ τὰ σίδερα τῆς αὐλικῆς κλίμας στὰ χέρια, κ' ἀπότυχε κ' αὐτός. Ἐστὲρα ἦρθε ὁ κ. Πατσάλης, ἀκού πῆρε τὴν σύνταξίν του ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης πού τοῦ εἶτανε Τμηματάρχης, ἔχοντας ὅμως τὴν δεξιὴν χεῖρ τὸν κ. Οἰκονόμου. Εἶταν ἡ μόνη ἐποχὴ πού ὁ ἓνας ἱκανὸς μέσα στὸ θέατρο κείνο πάσκιζε κατὰ νὰ κάμῃ. Ἄμειν τίποτα ἀπὸ τὴν μουχλιασμένην μακαρτίτισσα περίοδον τοῦ Βασιλικοῦ, αὐτὸ θὰ εἶναι ἡ ἐργασία καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Οἰκονόμου. Ἐμπᾶσε τὴ ζωτικὴν γλῶσσαν. Ἀνέβασε ἔργα παγκόσμιαν φιλολογικῆς ἀξίας. Πολέμησε τὰ ἔργα τῆς εὐκολῆς τέχνης καὶ φιλοσοφίας.

Φυσικὸν εἶταν ἡ μικρὴ αὐτὴ ἐπανάστασις τοῦ κ. Οἰκονόμου νὰ μὴν ἀρέσῃ στὴν διευθύνουσαν ἀπὸ τὰ παρασκηνία αὐλικὴν κλίκα. Βαρειὰ ἔργα καὶ ζωτικὰ γλῶσσαν, εἶναι πρᾶματα καθὲς ἄλλο παρὰ ἀριστοκρατικά. Ἄφῆσε πού ἀπαιτοῦν καὶ δουλειὰ πολλή, καὶ ἐξῆδη πολλὰ, καὶ καθόλου δὲν ἐνθουσιάζουσε καὶ τὴν Δημοσιογραφίαν. Νὰ ἔρθῃ λοιπὸν πάλι ὁ Βλάχος νὰ κενώσῃ καὶ νὰ βάλῃ σὲ τάξιν τὰ παρεστρατισμένα. Κ' ἔτσι ἀναγκάστηκε ὁ ἓνας καὶ ὁ μόνος ἐκεῖ μέσα ἱκανὸς πού θὰ δύναταν νὰ κάμῃ τίποτα, νὰ πᾶρῃ τὰ βρεμένα του καὶ νὰ μείνῃ λεύτερος ὁ κ. Βλάχος.

*

Τὸ Βασιλικὸν θέατρο πολεμήθηκε στὸ δρόμον του, ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς φωτισμένους, ὅσους εἶχαν κρυφὴ λαχτάρῃ μέσα τους τὸ ξαναγέννημα τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς, μὰ περισσότερο πολεμήθηκε ἀπὸ κείνους πού ζητοῦσαν νὰ βουτῆζονε στὰ ποσοστὰ καὶ στὸ ταμεῖον

περβολὲς εἰς ἱστορικοῖς. Ἐνα πρᾶμα ὅμως πιστεύουμε, κάμποσον σημαντικὸν γιὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πὼς πάσκιζε ὁ Στέφανος ὁ Μαυρογενῆς νὰ τὸν ἀγοράσῃ ἀπὸ μέρος τοῦ ἀφέντη του τοῦ Σουλτάνου, καὶ δὲν τὸ κατώρθωσε. Ἦρθε κατόπι ἡ μεγαλύτερη μάχη του, κ' ἡ πρὸ δεξασμένη (1790). Εἶχε μαζί του καὶ τὸν Ἀντροῦτζο, τὸν πατέρα τοῦ Ὀδυσσεῆ, μὲ πεντακόσους Κλέφτες, γυρισμένους ναυτικούς, καθὼς ἔκταναν τότες. Εἶχε κ' ἄλλους θαλασσινούς ἀρχηγούς. Στὴν ἀρχὴν πῆρε τὸ κατόπι τὸ Τούρκικον στόλον, καὶ τὸν ἔδιωξε. Ὅταν ὅμως ἦρθαν οἱ Ἄγγελοι καὶ σμίξανε μὲ τοὺς Τούρκους, πῆγε κ' ἡ τύχη ἀπὸ τὸ μέρος τους. Τριγυρίζανε τοὺς δικούς μας κοντὰ στὴν Ἑζβόια, καὶ τοὺς ἔσπασαν. Ἐγίναν τότες ἡρώοι πού μὰ τὴν ἀλήθειαν δύσκολα τοὺς ἀπαντοῦμε ἔσπερ' ἀπὸ τοὺς παλιούς τοὺς Κυναίγειρους. Ἀρίνουμε τὴν περιγραφὴν του στὴν καθυρὸ ἱστορίαν.

Μόλις γλύτωσε ὁ Κατζώνης μὲ μερικὸς δικούς του στὴν Μήλον, καὶ μὲ τὰ λείψανα τοῦ στόλου του τοιμαζότανε νὰ ἐκναρχήσῃ τὸν ἄγῶνα, ὅταν ἀξάφνα ἔρχεται ἡ διαταγὴ τῆς Αἰκατερίνας νὰ πᾶσῃ, ἐπειδὴ μελετοῦσε ἡ Αὐτοκρατορία εἰρήνην μὲ τὴν Τουρκίαν. Τότες λοιπὸν εἶναι πού ὀργιστηκε ὁ Λάμ-

και δεν το κατώρθωσαν με άλλο τρόπο. Αυτοί είχαν στα χέρια τους τή Δημοσιογραφία, κ' επειδή σφερό είναι πάντα να μη φωνάζη ο Τύπος και αυτό το ή ξερε...πολύ καλά ή αύλική κλίκα, όταν κανείς το παραξύνανε τότε φώναζε ή διεύθυνση και του ζητούσε έργο του για το Βασιλικό. Αυτό έννοείται δεν έγινε σε μεγάλο βαθμό, γιατί μόλις τώρα τελευταία βάλθηκε ή φάμπρικα σ' ένέργεια. Άρχισε όμως να γίνεται κι αυτό φτάνει.

Με τέτοιον τρόπο παρακολούθησε και ή κριτική (αυτή δά που υπάρχει) τή δουλειά του Βασιλικού. Άλλοτε πολεμική με ύστεροβουλία, άλλοτε λιβανιστική με ύστεροβουλία, άλλοτε μιχτή με ύστεροβουλία και ποτέ με ειλικρίνεια. Άν άκούστηκαν μερικά λόγια άληθινά, μονάχα και άποκλειστικά στο φύλλο τούτο, αυτά πνιχτήκαν από τή γύρω σφουροτολογική θολούρα τών Ξινόπουλων (συμπάθειες και άντιπάθειες) και τών Κουρούπηδων (τσέπη).

Και ποιός είναι ο άπολογισμός του Βασιλικού σι έργα έλληνικά πρωτότυπα ; 1) «Άρτεμισία» του Άρπελα, 2) «Λουκίσα των Άθηνών» του Ραγκαβή, 3) «Βελισάριος» του Δημητρακόπουλου, 4) «Αριάδνη» του Νικολάρα, και 5) «Θεοδώρα» του Τσοκόπουλου. Όλες τραγωδίες, ακόμα τραγωδία και το συμπέρασμα.

Ένα έργα, τα περισσότερα γαλλικά δραματικά, τα λιγώτερα γερμανικές έννοστες κωμωδίες και δια της παλιές σχολής που μόνο τήν ψυχή του κ. Βλάχου μπορούν να τράβήξουν. Η Ρούσικη φιλολογία που είναι τα τελευταία χρόνια γιομάτη δύναμη, και ή Νορβηγική που είναι γιομάτη όμορφιά, δεν πάτησαν το κατώφλι του Βασιλικού. Έσχουμε όμως πώς οι φιλολογίες αυτές είναι «ήμισια» άριστοκρατικές.

*

Τό θέατρο δεν είναι χωρισμένο από τήν καθολική κατάσταση μιας κοινωνίας. Και ή σημερινή κοινωνία τέτοια που δείχτηκε στήν πολιτική, στήν εκπαίδευση, στή φιλολογία, έπρεπε να δείχτη και στο θέατρο. Σάπις ιδιαιδικά, σάπις θέατρο θά ζητήσουν. Άναμορφωτικά ιδανικά, άναμορφωτικό θέατρο. Έμεις ακόμα βρισκόμαστε στα πρώτα. Άραγε θ' άργήση ή μέρα που θά άποχτήσουμε τα δεύτερα, και θά ζητήσουμε τότες και το κατ'άλλο θέατρο ; Ως τόσο ά γίνη αυτό κάποτε, το χτίριο του δρόμου του Άγιου Κωνσταντίνου, δέ θά παρουσιαστή πιά σά Βασιλικό. Ά δεχτούμε πώς μια μέρα δια τα βασιλικά πράγματα είναι προορισμένα να θυσιαστούνε πάνου στις νέες λευτερώτες ιδέες τών ξυπνημένων λαών, μπορούμε να ποδμε πώς το Βασιλικό θέατρο ξετέλειωσε πολύ καλά και πολύ χωρίς τόν προορισμό του.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

προς και φώναζε πώς «Άν ή Αυτοκρατορίσα έκαμε τήν ειρήνη της, αυτός όμως δεν ύπόγραψε ακόμα τή δική του». Και κατέθηκε στο Μπαϊά, κ' έπιασε τα παράλια της Λακωνίας με τήν Άντρούτζο (1792). Πρώτη φορά τού ξεστόμισε Έλληνας άρχηγός τέτοια τολμηρή φράση, τέτοιον κερκυνό. Αυτός εΐτανε ο μεγαλύτερος ήρωισμός του Κατζώνη, κι ο πιο δοξασμένος. Έπειδή εΐτανε ήθικός ήρωισμός. Έπειδή βασιζότανε στήν ιδέα ίσα ίσα που πασκίζουμε να ποδίζουμε μ' αυτά τα σημειώματα, τήν ιδέα της ένθικης πρωτοβουλίας, του άνεξάρτητου χαρακτήρα που άφηράει του ξένου τα λόγια ότα νοιάθη το δικό του το σφερό και το δικό του το χρέος. Μή μια του λέξη δίδαξε ο Κατζώνης τόν άληθινό τόν πατριωτισμό, που τού κακου ζητούσανε να ζαπλώσουνε με κολληβογάμματα οι δασκάλοι. Άν το καταφέρνανε οι δασκάλοι να μπολιάσουνε το Έθνος με τόν όρρό του ήθικου ήρωισμού από τα βιβλία τους, θά είχε τότες ο Κατζώνης μυριάδες έτοιμους να τόν άκολουθήσουνε. Έμεινε όμως μοναχός του, καθώς τυχαίνει σε πολλούς μεγάλους ανθρώπους που βλέπουνε ίδιοι τους τήν άλήθεια, μα τριγυρίζουνται

«Ο ΝΟΥΜΑΣ»

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για τήν Άθήνα Δρ. 8.— Για εις Έπαρχίες Δρ. 7 Για το Έξωτερικό Δρ. Χρ. 10.

Για εις έπαρχίες δεχόμαστε και τριμηνες (2 Δρ. τήν τριμηνία) συντρομίες.

Κανένας δέ γράφεται συντρομητής ά δά στείλει μπροστά τή συντρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάκια (Σύνταγμα, Όμόνοια Έθν. Τράπεζα Υπ. Οικονομικών, Στομάς Τί οχιόρρομου (Άκαδημία), Βουλή, Σταθμ. σ' ύπόγειου Σιδη δόδρομου (Όμόνοια), στα βιβλιοπωλεία «Έστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στή Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

«Πατέρα» και «πάτερ». — Άμεταρρόθμιστη «Μεταρρόθμιση». — Ό δικαστής και ή καθαρεύουσα. — Ένα άρθρο του Π. Βασιλικού.

ΌΤΑ συνήθηκε ή έτροπή για τα διδακτικά βιβλία διαμαρτυρηθήκαμε δυο μπορούσαμε για τα πρόσωπα που κουθίνανε μέσα σ' αυτή, κ' εΐλαμε πώς ο καινούριος νόμος δυο εύεργετικός κι άν είναι για τήν εκπαίδευση, θά σκοπύει στήν κακή έφαρμογή.

Μας πληροφοροεί τώρα ή «Άκρόπολη» πώς ή κυρή έπιτροπή άπόρριψε κήλιο άναγνωσματάρη γιατί είχε μέσα «Πατέρα μου» αντί «Πάτερ μου», μ' όλες τις διαμαρτυρίες μερικών από τα μέλη της έπιτροπής, που δεν έχουν μάτια ταμπλασμένα από τήν άρχαιομανία.

Μα έτι τέλους τί περιμένε ή «Άκρόπολη» ; Καινούριες και σωστές ιδέες από δασκάλια μαλάκια, που τί διάλεξε ή πλειοψηφία της φιλολογικής οικλής, ποθχει διευθυντή το Μιστριώτη ; Και δεν έννοιασε άκέρια δυο δυο στήν έπίσημη άντιπροσωπεία τού Έθνους στή Β' τάξη, βρίζεται άδύνατοκα ή ζωντανή μας γλώσσα, θά βρίζεται και στις διάφορες έπιτροπές, τις έπίσημες κι αυτές άντιπροσωπείες της καθολικής στενοκεφαλιάς μας ;

Έχει το κουράγιο ή «Άκρόπολη» να σηκώσει ψηλά τή σημαία μας όλοάνερα και να ξετινάξει τή γούνα του κάθε προγονοκάπηλου, άγκυλιάζοντας τή δημοτική μας ;

Δεν τήχει ; Τότε δε μήν της φαίνονται παράξενα αυτά, κι δε πάψει νή παραπονιέται.

*

ΚΑΙ τρίτη φημερίδα σοσιαλιστική στο Βόλο ή Μεταρρόθμιση. Τί έμαστα μωρέ ! έμεις οι Ρωμιοί. Ένας να

από τυφλούς βοηθείς.

Τόνε χτύπησε κ' ιδώ ο Τούρκικος ο στόλος, και με τήν παρακλήση του Τζανέτου Γρηγοράκη, τού Ήγεμόνα της Μάνης, κατακείστηκε ο Λάμπρος να τραβηχτή στήν Ίθάκη, κι άπ' εκεί να ξαναγυρίση στή Ρουσία. Άπεθανε στα βορεινά του λημέρια δυο χρόνια κατόπι (1794).

Χερότερα έπαθε ο Άντρούτζος με τους Κλέφτες του. Έπειδή πολεμώντας αυτός να περάση στή Ρούμην, κι άπ' εκεί στα Έρτανησα, κατ'έδωκε από τους Βενετούς, στάλθηκε στήν Πόλη άλυσοδεμένος, κι άπέθανε στή φυλακή από τα βασάνια.

Έρχεται κ' έδώ ο ιστορικός μας να μ'ε παρηγορήση τάχα λέγοντας πώς οι άγώνες εκείνοι δεν πήγανε του κακού, έπειδή ή νία ή Σουθία του Γικισιού δυνάμωνε τους όρους της παλιές Σουθίας για τους Χριστιανούς της Άνατολής. Μ' όλο το συμπάθειο όμως τα πετούμε από το παράθυρο όλ' αυτά τα μικρολογήματα, και ξαναερχόμαστε στο ένα και μονάχο καλό που βγήκε από τους άγώνες του Λάμπρου Κατζώνη, δηλαδή σ' άληθινό πατριωτικό ψυχόρημο που μ'ε έδειξε, και που σταθηκε παράδειγμα για παρόμοιους κατοπινούς ήρωισμούς.

(άκολουθεί)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

κάμει έν πράμα και χ'ίλοι θά μιχτούνε να τόν άνταγωνιστούνε. Και πώς ; Μ' όλα τα ταπεινά μίσχ. Έτσι στο πρώτο της φύλλο ή «Μεταρρόθμιση» σφεντονίζει μια αυκοφαντική διαμαρτυρία, για τόν Πρόδρομο τού «Πανεργατικού» και διευθυντή τού «Έργάτη», που άνάμεσα σ' άλλα τόνε λέει και «σύμμαχο της άξέστου δημόδους».

Δίν ξέρουμε τί μεταρρόθμιση θά φέρει ή «Μεταρρόθμιση» στήν κοινωνία του Βόλου, μα άπ' αυτό καταλαβαίνε, κανείς πώς αγαπάει το λαό και τους έργάτες, και πώς ψηλά θά βραχτήξει τή σημαία τού σφερόντων τους, όταν τους βρίζει πρώτα πρώτα τή μιλιάρη.

«Οι έργάται, λέει, δεν έξήτησαν τοιαύτην γλώσσα». Μα ίσα ίσα αυτή είναι ή μεγάλη τιμή τού «Έργάτη» που τούς δίνει τή γλώσσα του: χωρίς να τί ζητήσουν, που τούς άνοίγει τα μάτια, που τούς δείχνει τί πρέπει και τί έπρεπε να ζητήσουν, που τούς άνάει μέσα τους τήν άλήθεια για τα πραγματικά τους σφερόντα.

Η «Μεταρρόθμιση» χτυπώντας τή δημοτική, πάει πλάι με τους δασκάλους, με τους καθαρευσιάνους, με τους άριστοκράτες, και δείχνει έτσι για όσους καταλαβαίνουν, πώς σπουδαίο σοσιαλιστικό φύλλο είναι.

*

ΑΛΗΘΙΝΟ εύθυμογράφημα είναι μια δάλεξη ένός δικαστή του Βόλου, άπερι εγκληματικότητας που δημοσιεύεται τελευταία στή δικαστική φημερίδα «Δικαιοσύνη» (3 τού Μην 908). Ό λειτουργός αυτός της «Θέμιδος» φρίνεται πώς παραστράτησε, κι από ποιήτ'η; μιαιφροτικός που εΐτανε να γίνει ποιός ξέρι με τί τρόπο κούψε το σκαμνί του κατή.

Νά κ' ένας παράγραφος για δείγμα : «Έγκληματικότης ! λέξεις άνούπιστος, στερητής, λέξεις άυθίσουσα τήν θελοκτικωτέρην τών εύρωπαϊκών χωρών, λέξεις άποσπώσα τας έπιδότους στονχά; από αίμαρρούντα στήθη άρκούτως καταπεπνημένα, λέξεις ορκοποιός θυμοδαχής, πλήρ'εσσα θανατίμας, τήν θυμήση θυμηδή, ροδοβαρή, και έρωτοτόκοι της Έλλάδας γώρην, ήτις έπακτωργήθη (κ' και μόνον δημιουργή τόν έρωτα, φεί εις τους φαιδίμους, εύαθείς και τους θελξίνους κόλπους της...»

Καλό και άγιο να κατεβάνει ο δικαστής από τή σοβαρή έδρα του, με σκοπό να διαχέει τήν κοινωνία, μα όταν αυτός ο σκοτός γίνεται με τέτοι μέσα και με τέτια γλώσσα, πέφτει στο γελίο, και πρέπει το Υπουργείο να βάλει χέρι για χάρη της Δικαιοσύνης, που πθαίνει άρκατά τα τελευταία χρόνια από τους διάφορους έκμεταλλευτές της, ώστε να περισσεύουν οι πρακτορίες τού κ. δικαστή του Βόλου.

*

ΣΤΟ τελευταίο φύλλο τού «Έργάτη» δημοσιεύτηκε ένα δυνατό άρθρο τού συνεργάτη μας Πέτρου Βασιλικού : «Άστική και σοσιαλιστική ιδεολογία».

Μέσα στα τόσα σημαντικά που λέει για τόν άγώνα της εργατικής τάξης, ξετάζει με τα λίγα αυτά, μα ούσιαστικά λόγια, και το γλωσσικό ζήτημα από τή σοσιαλιστική άποψη, άπαντώντας στήν ιδεολογία τών κυρίαρχων άστών.

«Θέλει ο λαός τή γλώσσα του για μόρφωση κι άνώψωμά του; Άμέσως σεις το έπιχείρημα : Η ζωντανή γλώσσα του λαού βλάθει τήν ένθική έννοτητα. Γι' αυτό όσοι τή μεταχειρίζονται, προδότες ! Μα αυτοί οι προδότες σ'ε τάποδείξαν με μαρτυρίες άκαταμάχητες πώς ίσα ίσα ή δική σας ψευτική γλώσσα βλάθει σ' αυτό, γιατί κανένας άπ' τους σκλάβους άδερφούς δεν τήν καταλαβαίνει. Μα από λογική έσείς δε νιώθετε γιατί σκοπός σας πραγματικός δεν είναι το λευτέρωμα τών εκλάδων, μα το στραβωμα τού ένθους όλου με τή νεκρή γλώσσα, χάρη τών λίγων, τών εκμεταλλευτών».

Αυτά ός τ' άκούσει κ' ή «Μεταρρόθμιση» και κάθε άλλος που θέλει να χωρίσει το λαό μας από τή γλώσσα του, με τήν ψευτική δικαιολογία, πώς τήν ύπερτεει τάχα και τόνε μορφώνει.

ΟΙ ΑΡΑΧΝΕΣ

Οι άράχνες περιπλέξαν το σπίτι μας τροχόρα

Κι άργά, βουβά, ύφαίνουνε Ιστούς στήν κάθε θύρα, Μάταια με κόπους σπύι μας καθ'εμερνά τις βγαίνουν, Κάινες ύφαίνουν άπαντα, κ' ύφαίνουν, όλο ύφαίνουν....

Πειραιός Άνοιξη 908.

ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ